

Український ВІСНИК

E-mail:
ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Т. Шевченко

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XX. № 11-12 (червень) 2013

Прочитайте:

- ❖ Тульча. Наукова Конференція, присвячена 200-річчю від заснування Задунайської Січі
- ❖ Остання дорога додому Тараса Шевченка
- ❖ Інтерв'ю з головою Марамороської філії СУРу Мирославом Петрецьким
- ❖ Зустрілися після 35 років
- ❖ Завершальний конкурс декламування української поезії
- ❖ Завтрашні ліцеїсти-українці
- ❖ Січ і козацтво
- ❖ Веселу сторінку

**«Бо козацька слава
Кровію полита.
Рубана мечами,
Січена шаблями,
Щей дощами влита...»**

(З народної пісні)

Біймося «данайців»...

Якби в любові до України Володимир Путін зізнався, говорячи про переваги членства у Митному союзі, то це свідчило б швидше про інтелектуальну убогість російського Президента й виглядало б типовим московським лукавством. А коли цю свою нібито проукраїнськість подати так собі, знічев'я, без особливого приводу, – відповідаючи 25 травня в телевізійній «прямій лінії» на зауваження котрогось глядача, що ось українські паралімпійці виявилися успішнішими, ніж російські – то таку нібито спонтанну люб'язність щодо України легше видати за правду.

«Я люблю українську культуру, український народ. Це частина нашої душі, по-моєму. Що ж тут такого, якщо вони в чомусь нас обігнали?», – сказав В. Путін.

І було б дуже добре, якби ширший контекст українсько-російських взаємин дозволяв залишити ці його слова без коментаря – як знак, з якого починається нова, демократична Росія, що нарешті визнала за Україною законне право бути собою. Можна навіть промовчати стосовно України – «частини їхньої душі», бо ж відомо, як активно й безборонно Росія після Переяславу висмоктувала з України найжиттєдайніші соки.

Однак, у тій таки «прямій лінії» журналісти не дали В. Путінові змоги обминути питання приєднання України до Митного союзу, й тут він вже явно злукавив, нібито «вибір за Україною, ми будемо з повагою ставитися до цього вибору, яким би він не був». А далі, знов мовби випадково, згадав: «Самі українські експерти в особі одного з інститутів Академії Наук вважають, що в разі приєднання України до Митного союзу і до Евразійського економічного простору економічні вигоди України будуть обчислюватися у відсотках до Внутрішнього валового продукту. За нашими оцінками, це 9-10 млрд. дол. на рік».

Така обіцянка скидається на спробу підкупу і зонайменше є несерйозною в устах керівника країни, легкі гроші якої приходять виключно з безвідповідального виснаження природних ресурсів. Вособленням цього сумнівного багатства є російська державна компанія «Газпром», посередництвом якої Москва, користуючись потребою інших країн в енергоносіях, переслідує некорисні для тих інших країн, зокрема й особливо для України, політичні цілі.

Але, на щастя, це не та дорога, якою Москва може далеко зайти. Лондонський журнал «The Economist» з цього приводу пише (цитуємо за виданням «Тиждень.ua»): «Газпром» не є нормальною компанією. Сьогодні він опинився у незнайомій раніше ситуації: має все більше проблем і все менше грошей, аби владнати ці проблеми. 4 березня акції компанії досягли чотирирічного мінімуму. Інвестори кажуть, що нині «Газпром» коштує третину від того, чого був вартий у 2008 році. Його ринкова капіталізація у 110 млрд. дол. заледве сягає половини вартості його активів».

Чи Президент В. Путін цього не знає? Тому й так поспішає «любити» Україну, що знає. І тому так важливо створити враження, що й Україна любить його. У дні традиційно советських першотравневих свят величезні панно «Український вибор» Віктора Медведчука стояли на площах усіх українських міст. Збанкрутілий український політик – не просто кум В. Путіна, а головний виконавець підступного проекту повернення України у склад Росії руками самих українців.

Це є причиною, чому 4 квітня «регіональна більшість» приймала закон про референдум не під дахом Верховної Ради. «Ім потрібен референдум, який Медведчук написав з Путіним

ПРЕСОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Світовий Конгрес Українців закликав Президента Віктора Януковича негайно звільнити лідера опозиції Юлію Тимошенко

Президент Світового Конгресу Українців Євген Чолій письмово ще раз закликав Президента Віктора Януковича припинити вибіркове правосуддя в Україні та негайно звільнити лідера опозиції Юлію Тимошенко на додаткових підставах рішення Європейського суду з прав людини у справі Тимошенко від 30 квітня 2013 р.

У цьому рішенні Суд одногосно визнав, що увесь термін досудового ув'язнення колишнього Прем'єр-міністра України Юлії Тимошенко був свавільним і незаконним.

«Світовий Конгрес Українців переконаний, що якнайшвидше звільнення колишнього Прем'єр-міністра України Юлії Тимошенко було б позитивним кроком на шляху до підписання Угоди про асоціацію між ЄС і Україною під час Третього саміту «Східного партнерства» у Вільнюсі 28-29 листопада 2013 р.» – заявив Євген Чолій.

Копію цього листа було надіслано до міжнародних високопосадовців.

У Відні встановили пам'ятник козакам

23 квітня, під час Днів Києва у Відні, в мальовничому парку, поблизу Української католицької церкви, встановлено пам'ятник українським козакам, котрі 330 років тому захистили Відень від турків.

Монумент встановлено за гроші українського підприємця, котрий мешкає та працює в Австрії, за особистої підтримки посадника Відня Міхаеля Хойпля. Автори пам'ятника – відомі скульптори Володимир та Олексій Чепелики.

На урочистостях з нагоди відкриття бронзового монумента були присутні голова Київської адміністрації Олександр Попов, посадник Відня М. Хойпль, делегація з Києва та австрійська громадськість.

Пам'ятник встановлено там, де козаки зібралися, перейшли гору і зайшли турків з тилу. На їхню честь пролунала гарматна сальва.

З концертом виступили козаки з ансамблю ім. Павла Вірського.

Марта ОСАДЦА,
Львів

«Свобода»

ще у 2000 році і який підкинули Леонідові Кучмі, але тоді Конституційний суд, слава Богу, врятував, сказавши, що народ не має права приймати нову Конституцію, не має права запроваджувати двопалатний парламент. Тепер це другий похід Путіна і його представника в Україні Медведчука», – коментує останні події і «любов» В. Путіна до України колишній міністр юстиції та колишній член української делегації в Парламентській асамблеї Ради Європи Сергій Головатий.

Як казали давні греки, біймося данайців, котрі дарунки приносять...

Петро ЧАСТО
«Свобода»

Остання дорога додому Тараса Шевченка

22 травня – важлива дата для кожного українця. В цей день прах Тараса Шевченка було перевезено із Петербурга на Україну і перепоховано на Чернечій горі під Каневом, згідно з його Заповітом:

*«Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Україні милій,
Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий...»*

Ще за життя поет мріяв про «тихе пристанище і спокій коло Канева», бажання яке, на жаль, сповнилося аж по смерті.

Відтоді українці всього світу у травні відзначають цю таку важливу подію.

У Румунії голова Караш-Северінської філії СУРу Іван Лібер вирішив відзначити 152-у річницю перепоховання Тараса Шевченка, оскільки за традицією українці Румунії відзначають щороку у березі роковини народження Поета, та мало знають про подію, яка сталася після його переходу у вічність.

На великому екрані було проєктовано слайди (діапозитиви) з моментами траурної процесії, що тривала з Петербурга до України, і почути коментар Ірини Мойсей про подорож праху Великого Кобзаря до рідного краю – «Остання дорога додому», який схвилював присутніх у залі.

Перед перевезенням труни з тілом Шевченка в Україну П. Куліш сказав: «З'явися, батьку серед рідного краю під своєю червоною китайкою та згромадь навкруги себе сліпих, глухих і без'язиких: нехай вони із мертвих уст твоїх почують твоє слово безсмертне та нехай, хоч помиляючись,

почнуть говорити непозиченою мовою!...»

А закінчив свою промову Куліш так:

«Наш еси, поете, а ми народ твій і духом твоїм дихатимемо во віки і віки...»

Під поглядом Великого Кобзаря, портрет якого зівстався на екрані, на сцену вийшла артистична група дітей школи Корнуцел (керівник Михайло Бобік), яка виконала гарні українські танці.

Щирими оплесками присутніх були нагороджені маленькі артисти, діточки городчика з Корнуцелу, «Барвінчики», підготовлені вихователькою Сімоною Свистак і які так гарно представили народний український танець.

Вдало виступили художні колективи «Зелена ліщина», «Червона калина» та «Барвінок», в репертуарі яких можна було почути українські народні пісні та пісні на слова Тараса Шевченка.

Українка Оля Горчинська своїм чудовим голосом та акордеоністи Петро Шушко і Микола Сокач зачарували зал, який нагородив їх оплесками.

Артистичну програму завершив повітовий змішаний хор «Голос українців».

На закінчення події протоієрей Ілля Альбічук подякував пану Івану Ліберу за його старання, побажав йому багато здоров'я, щоб дальше мав сили організувати такі гарні події, сказавши: «пан професор пригортає нас, українців, до культури, до

Художній колектив «Барвінок»

українства, до єдності, і це є найголовніше».

Голова Тімиської філії Юрій Глеба вийшов на сцену подякувати організаторам та з закликом до українців, присутніх у залі, багато з яких переселилися з Мараморощини у Банати, і які залишили там родину, щоб переконували їх приходити до СУРу, бо Союз єдина організація, яка дбає про них.

На кінець голова Караш-Северінської філії Іван Лібер подякував примарю комуни Палтініш Івану Поповичу за матеріальну і душевну підтримку артистичних гуртків школи с. Корнуцел, всім учасникам і запросив артистів заспівати пісню «До побачення».

Тереза ШЕНДРОЮ

Протоієрей Ілля Альбічук дякує пану Івану Ліберу за його старання

Концерт, присвячений Кобзареві

Голова Караш-Северінської філії СУРу Іван Лібер подумав відзначити річницю перевезення тіла Тараса Шевченка до рідного краю. І так, в неділю 26 травня після обіду відбулася ця подія в будинку культури міста Карансебеш. На цю урочисту подію прибули гості з Бухареста: Ірина Мойсей, головний редактор журналу «Наш голос», Тереза Шендрю, редактор часопису «Український вісник», Юрій Глеба, голова філії СУРу Тімиського повіту, І. Ковач, голова Лугожської організації, Сімона Лібер від радіо-Тімішоара, отець Ілля Альбічук, протоієрей української церкви в Банаті, примар комуни Палтініш, до якої належить село Корнуцел, Іван Попович, котрий супроводжує колектив «Барвінок» на всі події (унікальний примар).

Відкрив подію і привітав учасників І. Лібер. Презентаторами були вихователька с. Корнуцел Сімона Свистак і викладач української мови Михайло Бобік. Почався концерт виступом об'єднаного хору дітей, учнів, хорових формацій релігійною піснею «Христос Воскрес», потім «Рече та стогне Дніпр широкий» – диригент І. Лібер.

Щоб виконати поетів заповіт, друзі Шевченка перевезли домовину з тілом поета до Канева і поховали на Україні. Про подорож праху поета до

рідного краю, яка тривало досить довго і відбулася в травні, говорили у своїх документальних виступах Ірина Мойсей і Тереза Шендрю. Появились на сцені маленькі артисти-дошкільнята, корнуцельські «Барвінчики», які співали, танцювали декламували віршики. Гарні, як квіти весною, вони розвеселили зал і зібрали гарячі оплески разом з їх вихователькою С. Свистак. Потім виступали учні старших класів під проводом вчительки Міхаєли Шімоня.

І учні міста Карансебеш, котрі вивчають українську мову, декламували вірші, співали пісні, підготовлені вчителькою А. Тюх.

Слідували художні колективи. «Зелена ліщина» своїм репертуаром зачарувала слухачів. Потім карансебеська «Червона калина»

чудово виконали пісенний вінок. І цей колектив володіє гарними голосами. Присутні слухали чудовий голос українки Олі Горчинської та інших членів хору. Продовжував концерт жіночий колектив «Барвінок» під акомпанемент акордеоністів Петра Шушка і Миколи Сокача.

Тут треба згадати здібність Цилі Шушко, голови Корнуцельської організації СУРу, інструкторки колективу.

Голова Тімиської філії Юра Глеба висловив бажання, щоб українці любилися і поважали один одного так, як вчив нас Шевченко. Дуже гарні слова, духовні і повчальні сказав протоієрей Ілля Альбічук. Він оцінив всіх учасників, зокрема І. Лібера як мудрого вчителя і диригента. Хотілось би підкреслити, що всі українці доброї волі, доброї ініціативи збирають рясний урожай.

У цім заході кожен усвідомив свою роль – організатори, вчителі, учні, художні колективи.

Похвальне тепле слово про невтомну людину, від котрої можна набирати енергії, любові до прекрасного, тобто І. Лібера, відомого всім українцям, хай йому Бог наділить ще багато сили, здоров'я плекати пісню, підготовляти художні колективи в нашому Банаті. Хочу побажати всім колективам та їх керівникам всього найкращого в житті, а ветеранам хору «Зелена ліщина», сім'ї Кімпан, Василені і Петру, п. Михайлу Пилипцю ще довго, довго співати гарними голосами.

Анна БЕРЕГІЙ

Учні школи с. Корнуцел підготовлені викладачкою Сімоною Свистак та Михайлом Бобіком.

Мирослав Петрецький, перший заступник голови СУРу, голова Марамороської філії Союзу, радник префекта Марамороського повіту, викладач музики, диригент, композитор, чудовий співак, відомий не тільки в українських колах Румунії, а і в Україні та українській діаспорі. Він разом зі своєю сім'єю присвятили своє життя українській справі, ще далеко до того, як пан Мирослав мав зайняти такі почесні посади. Його дружина, пані Джета Петрецька, викладач музики і диригент хору «Ронянські голоси», син Микола Мирослав Петрецький економічний радник СУРу, а дочка Аделіна Петрецька також займається українською справою у Клузькій молодіжній організації СУРу.

– *Пане Мирославе Петрецький, тільки що закінчився 7-ий випуск національного етапу Конкурсу декламування української поезії. Розкажіть, будь ласка, і про інші культурні події, організовані СУРом, які відбуваються на Мараморощині.*

– У нас, на Мараморощині, відбуваються дві великі події: Фестиваль українських колядок і національний етап Конкурсу декламування української поезії, окрім різних подій, які відбуваються на сільському рівні. Цього року у фестивалі колядок брало участь понад 500 учасників. Мені вдалось перетворити його на міжнародний фестиваль, в нім беруть участь не тільки українці з України та Румунії, а також і українці з Сербії та Польщі. Так само і конкурс декламування поезії спочатку відбувався на повітовому рівні, та я добився того, щоб він проходив на національному рівні. Спочатку оцінювалось тільки декламування поезії, а цього року, як бачите, конкурсній комісії випала нелегка місія оцінити не тільки декламування, а також дикцію, наголос, читання тексту і народні костюми.

– *Які у вас зв'язки з Україною?*

– У нас дуже гарні зв'язки з Україною, насамперед з представниками міста Рахів. Ми разом з головою Рахівської районної державної адміністрації Миколою Миколайовичем Беркелю підписали договір про співпрацю між СУРом та Рахівським районом щодо обміну досвідом вчителів. Вони пообіцяли нам додаткові матеріали для викладачів та вихователюк: як збірники дитячих пісень, музичні обробки, компакт диски, а також і українські народні костюми для ансамблів, а це значить – великий крок вперед. Звичайно, без голови СУРу пана Степана Бучути це було б здійснити дуже важко, тому що в нього вже понад двадцять років дуже добрі стосунки з представниками Рахівського району, він також є почесним громадянином міста Рахів. І так, на прохання представників Префектури Мараморо-

Для молодих футболістів

ІНТЕРВ'Ю З ГОЛОВОЮ МАРАМОРОСЬКОЇ ФІЛІЇ СУРУ МИРОСЛАВОМ ПЕТРЕЦЬКИМ

роського повіту ми організували офіційну зустріч між префектом повіту Антоном Рогіану та головою Рахівської районної держадміністрації Миколою Миколайовичем Беркелю. На зустрічі було обговорено відкриття нових пунктів переходу кордону, таких як в місті Сігеті. Також існує великий проект для відкриття перехідного пункту Копілаш (Румунія) – Зелене (Україна) у селі Русь-Поляни, який буде працювати 6-7 місяців на рік. Після цієї зустрічі префект зустрівся в місті Ужгороді з губернатором Закарпатської області, вони обговорили цей проект, а далі цю справу будуть вирішувати Міністерства закордонних справ України та Румунії. На запрошення примаря села Русь-Поляни Стефана Ончі я буду брати участь в одному з європейських проектів Товариства імені «Івана Кривана», який відбудеться в місті Івано-Франківськ.

– *Пане Петрецький, всім добре відомо, що в кожному українському селі Мараморощини діють артистичні колективи, хори, театральні гуртки, а також я знаю, що здійснилась ваша мрія, щодо заснування футбольних команд в українських селах Мараморощини. Саме про них я б попросив вас розказати: відколи заснувались ці команди, як сприйняла українська молодь Мараморощини таку ідею, а також які перспективи чекають їх надалі?*

– Щоб притягнути українську молодь, яка головню на селі не має багато виборів для того, щоб провести приємно вільний час, в мене виникла ідея заснувати в кожному українському селі футбольну команду. Голова СУРу Степан Бучута підтримав мою пропозицію, і ми купили спортивну екіпіровку для кожної команди, а це дуже заохотило наших хлопців брати участь у футбольних змаганнях, так що вже два роки підряд відбуваються такі змагання у рамках різних подій, організованих СУРом, в селах Кричунів та Ремети. Стараємось організувати міжсільський чемпіонат, а також і збірну команду повітової філії СУРу, тому що нас запрошують грати і в Україні. На жаль, дуже часто треба поповнювати ці футбольні команди, бо гравці часто покидають села через різні причини, а найбільше через брак робочих місць.

– *Хто займається тренуванням цих футбольних команд?*

– Тренування команд це також одна з важливих проблем. На щастя, знайшлися люди, викладачі фізкультури і любителі спорту, головню футболу, які займаються цією нелегкою справою, як пан Кіфа у Русь-Поляні, пан Мочернак у Красному, пан Пінтя у Рускові, директор школи пан Цудік, а також і пан Василь Цудік в Кривому та інші. Всі ми готуємось до чемпіонату, про який я вам говорив раніше, а для цього нам треба забезпечити транспорт. Добре, що маємо власний мікробус, медичне обслуговування, охорону, футбольних суддів і т.д. Після такого чемпіонату, думаю, нам буде легше вибрати гравців для збірної команди, яка б увійшла у повітовий чемпіонат.

– *Я знаю, що окрім відомого гурту «Червона Калина», лідером якого були ви, також грали в оркестрі мандолін і навіть відновили його, та зараз немає такого оркестру. Чи маєте на меті знову відновити його?*

– Одна з моїх мрій – оркестр мандолін. Я вже поставив це питання перед Радою СУРу, яка була згідна з моєю пропозицією, а тепер шукаю діточок, яких би зміг навчити грати на мандоліні. Я граю на мандоліні, скрипці, домбрі, гітарі. Вже у четвертому класі грав у оркестрі мандолін, яким керував відомий диригент, викладач музики та композитор Михайло Митринюк. Тому я хочу відновити цей оркестр. Кілька років тому, як ви сказали, я спробував зайнятися цією справою, але, на жаль, не було ніякої підтримки. Два роки робив репетиції з діточками, вони вже вміли грати за нотами, і ми брали участь у відомих фестивалях в місті Тиргу-Муреш, Сігішоара та інших. Також надіюсь, що цього року відбудеться Фестиваль виконання українських давніх співанок, в яким будуть брати участь головню люди старшого віку, які знають ці співанки, щоб вони не пропали, бо зараз вже й на весіллях не співають українських пісень, а це все треба відновити. Я колись сам грав на весіллях і знаю, що всі люблять українські пісні, народні співанки, але їх треба комусь почати співати. Якщо музиканти грають і співають тільки «манели», всі весільні гості будуть співати те саме. Для цього фестивалю мені треба буде знайти музикологів, які б оцінили ці співанки, а також треба буде записати їх. Я знайшов у мого батька аудіозапис моїх бабусь з дуже цікавими старовинними піснями. Також є багато казок, переказів, яких ніхто не зібрав, не записав, одні з них забулися, але треба зібрати бодай те, що ще існує. Ось, наприклад, у Верхній Роні є перекази про місце Ігровище, або Балада про Ігровище, яку, на щастя, я записав, бо її вже, мабуть, ніхто й не знає. Ще дуже цікаво як змінюються мелодії в часі, набираючи нових впливів. Я знав дуже багато музикантів. Приміром, у Вишавській Долині є Юрцьові мелодії, або у Верхній Роні Гаврійові мелодії, чи Грігорійові, або Кумикові. Це все треба записати, щоб не пропало. Також цього року сповнюється 23 роки від заснування гурту «Червона калина» і надіюсь, що нам

Інтерв'ю взяв Михайло ТРАЙСТА
(Продовження на 5 стор.)

Завершальний конкурс декламування української поезії

Ковач – головний редактор газети «Вільне Слово», Ельвіра Кодря – радник у Міністерстві освіти, Валентина Білц – інспектор з румунської мови, Симона Малярчук – інспектор з української мови, Спиридон Праля – представник мерії м. Сігет, Люба Горват – генеральний секретар СУРу, Васіле Моїш – почесний член СУРу, Ірина Ковач редактор газети «Вільне Слово», Роман Петрашук – редактор г. «Вільне слово», Михайло Трайста – секретар редакції «Наш Голос», Віктор Семчук – голова Ботошанської філії СУРу, голови місцевих організацій СУРу, місцеві радники, викладачі, студенти, учні та зацікавлені глядачі.

Гості та учасники національного етапу були прийняті з традиційним хлібом та сіллю.

Голова Союзу Українців Румунії Степан Бучута, який не зміг бути присутнім на заході, направив вітання гостям та учасникам конкурсу, у якому привітав гостей та організаторів і заохочував учасників і вчителів.

На закінченні виступили хор «Ронянські голоси» та малі танцюристи ансамблю «Соколи» під керівництвом пані Джети Петрецької.

8 червня відбулося фактичне відкриття конкурсу. Була назначена комісія у такому складі: Іван Ковач – голова, Симона Малярчук – заступник голови, Горват Люба – секретар; Роман Петрашук та Михайло Трайста – члени.

Учні були оцінені за художнє враження, дикцію, читання тексту на перший погляд українською мовою і т.д.

З кожним роком число учасників конкурсу збільшується, учні приходять з кращою підготовкою, а конкуренція стала сильнішою, нерідко завдаючи труднощів жюрі у визначенні переможців. Організаторам вдалося залучити до національного етапу і учнів I-IV класів, і, таким чином, вони мають можливість звикнути з сценою. Декламування віршів великих українських поетів на такому високому рівні дає їм

можливість краще вивчати українську мову та українську поезію, а те, що вони беруть участь у національному етапі конкурсу декламування української поезії, робить їх переможцями.

Як зазвичай, дуже важливу роль у проведенні конкурсу мають вчителі та викладачі української мови, які зі знанням справи, розумінням і терпінням підготовляють учнів успішно справлятися з вимогами конкурсу.

Як і кожного року, Союз українців Румунії, нагородив учасників національного етапу конкурсу декламування української поезії.

І Генеральне Консульство України в Сучаві, нагородило всіх учасників сьомого етапу національного конкурсу декламування української поезії. Крім того, генеральний консул України в Сучаві Василь Боєчко нагородив Мирослава Петрецького та Івана Ковача преміями та медалями за їхню працю на користь української громади.

Микола Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ

У Сігету Мармаціей сьомого червня відбувся один з найважливіших культурних заходів, організованих Союзом українців Румунії – Національний етап конкурсу декламування української поезії. Конкурс, організований комітетом Марамуреської філії СУРу на чолі з головою філії Мирославом Петрецьким за підтримкою марамуреського шкільного інспекторату, центральних і місцевих адміністративних органів, дійшов сьомого випуску.

Роль цього конкурсу – залучення учнів і викладачів української мови до поширення знань, культури та національних традицій через поезію. Поезія, як картина, має бути вражаючою, але не показною, те що проникає, але не шокує і не дивує сама по собі, а дивує через її тему. Всі ці риси поезії були представлені учнями з усіх повітів, де навчаються української мови як материнської і які отримали першу премію на повітовому етапі конкурсу декламування української поезії у повітах Арад, Ботошань, Караш-Северін, Марамуреш, Сату-Маре, Сучава, Тіміш.

Конкурс почався офіційним відкриттям, яке відбулося в сігетському будинку культури. На відкритті, яке очолював перший заступник голови СУРу Мирослав Петрецький, були присутні Василь Боєчко – Генеральний консул України в Сучаві, Іван

ІНТЕРВ'Ю З ГОЛОВОЮ МАРАМОРОСЬКОЇ ФІЛІЇ СУРУ МИРОСЛАВОМ ПЕТРЕЦЬКИМ

вдається записати компакт диск, тому що нам не вдалося записати жодного диску. Ще одна з наших мрій – це купити або побудувати осередки для сільських організацій СУРу в Русь-Полянах, де живуть 10 000 українців, або у Верхній Роні (4 700), з яких понад 700 є членами СУРу. Тут діють хор «Ронянські голоси», гурт «Червона калина», танцювальний ансамбль «Соколи» і «Соколята», яких ви мали нагоду бачити на відкритті конкурсу, театральна група. Їм треба десь робити репетиції... Бувало, що вони мусіли платити 50 леїв, щоб їм дозволили у будинку культури. На Мараморощині в кожному селі існують артистичні ансамблі, хори, церковні хори. Ми маємо підписане партнерство між марамороською філією СУРу та Православним Українським Вікаріатом, на основі якого відбувся вже третій фестиваль церковних пісень.

– Яка ситуація українського сігетського ліцею і як ви підтримуєте його?

– Звичайно, ми підтримуємо український ліцей, хоча дехто говорить, що воно не так, але в нас є документи, які можуть підтвердити цю підтримку. Ми з головою СУРу, Степаном Бучутою, боролися за ліцей, зустрічалися з пані Г'юнг'іке Бонді, бувшим префектом Марамороського повіту, бувшим мером міста Євгенією Годжа, представником міністерства освіти Іваном Ковачем, з заступником мера міста Сігет. Відбулися важливі дискусії, після яких Спортивна школа була змушена звільнити партер ліцею. Тепер, на жаль, не знаходяться документи, які б підтвердили, що це приміщення належить українській громаді міста.

– Пане Петрецький, я чув, що ви працюєте над книгою. Про що йде мова в ній і коли вона з'явиться?

– Так, я працюю над книгою про українців Мараморощини, збираю історичні дані, і книга буде, так би мовити, монографією українських сіл Мараморощини. Я почав збирати інформації для цієї книги ще 2004 року і думаю закінчити її цього року.

– Дякую вам дуже гарно і бажаю успіхів.

Вогонь має магічну силу, бо він допоміг первісним предкам стати людьми. Значення вогню збереглося у народних віруваннях, моль-фарстві. Не випадково ватра є кульмінацією і в проведенні полонинських свят. Але якщо колись ватаг, вийшовши на полонину, способом тертя добував живий вогонь, від якого ціле літо у стаї горіла ватра, бо вважалося, що само вона оберігає маржину і полонинників від усяких бід, нещасть, то зараз цього на полонинах уже не дотримуються, але за традицією запалюють вогонь на полонинських та інших святах.

Тому далі хочу коротенько описати свято, яке відбулося 26 травня, в якому брав участь і Іван Марочко, депутат Румунського Парламенту від Союзу Українців Румунії, на запрошення голови Путильської районної ради Дмитра Ославського.

Ще хочу нагадати, що колись у горах в гуцулів полонинський період починався на Святого Юрія (6 травня за старим стилем). Цього дня застосовувались різні способи захисту маржини, але найголовніше було обкурювання та переганяння через живий вогонь, який був запалений ще в Страсному тижні. У церквах відправляли служби за здоров'я полонинників і за маржину. Після цього пригощалися, вшановували насамперед тих, хто збирався літувати на полонині. А вирушали в полонину після Юрія – тоді, коли погодні умови давали можливість утримувати овець і великий товар на високогірних пасовищах.

На Гуцульщині і сьогодні тваринники щороку навесні організують так звані свята «Вихід на полонину». У Верховині третю неділю травня під назвою «Полонинське літо», у Рахові «Гуцульська бринза», в Румунії в першу неділю травня – «Полонинська ватра».

Ці свята, як вже було сказано, приурочені полонинникам, прославляють їх нелегку працю, вшановують кращих тваринників, а пригощання полонинською продукцією є найкращою її рекламою. Пісні, танці, музика додають особливості святковості.

Гуцули із румунської сторони, із громад Ізвоарели Сучевей, Ульми та Бродини, протягом двадцяти трьох років ознайомилися із ходом районного Путильського свята «Вихід на полонини», але, на жаль, відколи закриті перехідні кордонні пункти в Ізворах і Ульмі, дуже трудно добути до Путили. Замість 30 км. треба пройти кругом понад 200.

Тому і цього року румунська делегація добулась до Путильського району обходом через Серет, Сторожинці, Бергомет, Вижницю. Дорога досить довга, понад 3 години їзди автомашиною, а хто її не знає добре, то може заблудити, як сталося і нашим запрошеним.

Наближаючись до містечка Путили, бачили, як люди машинами, кіньми та пішки направлялися до міста.

Румунських українців, очолених депутатом

ПОЛОНИНСЬКА ВАТРА

Іваном Марочком, приймав Андрій Дутчак, заступник голови районної ради, котрий має багато рідні у Румунії і трудно її відвідати: запрошення, паспорти, візи Румунського консульства та обхід на Серет. «Краще було тому 20 років, ніж тепер, щодо контактів румун-українських.»

Путила святкувала 50-ту річницю цього свята і тому скрізь зустрічали бенири з написом: «Полонинській ватрі – 50».

Трибуна стадіону «Карпати» переповнена. Тут гомін присутніх нараз переривають звуки трембіт, що сповіщають: свято вже ось! Посеред громади спалахує суперництво – хто буде ватагом свята? Ватагом обирають найповажнішого, найдостойнішого, котрий вміє газдувати, знає, як маржину доглядати, та й повагу серед людей мати. Колись, за часів забутих, ватагами призначалися голови колгоспів, а тепер має право ватагувати газда з фермерів, селянських спілок, сільських громад, який здобув найкращий результат в розвитку тваринництва.

Обраного людьми достойника запрошують у коло та одягають його у гуцульський сардак, крисаню, перев'язують стрічкою і вручають належні йому атрибути – топірець, тобівку та факел, що символізують відвагу, достаток і спадковість поколінь.

Ватаг красно дякує за довіру та повагу і завіряє присутній люд, що весь свій досвід та уміння прикладе, аби виправдати довір'я громади. Він підносить хліб-сіль гостям свята, як символ багатства землі, щирості, гостинності, добробуту народу та запрошує поважних гостей пошанувати тваринників добрим словом подяки за важку працю.

В групі поважних гостей знаходилися: Йон Попеску, народний депутат України, Іван Марочко, депутат в Румунському парламенті, Михайло Михайлович Папієв, голова Чернівецької держадміністрації, Василь Сафроняк, голова Путильської райдержадміністрації, Дмитро Ославський, голова Путильської районної ради та інші поважні особи.

Наш депутат під час перебування в Путилі спілкувався з депутатом Українського парламенту Йоном Попеску, губернатором Черні-

вецької області, із керівниками району, котрі зацікавлені, як і румуні, у відкритті кордонних пунктів: Ульма-Руська та Ізвори-Шепіт, митниці, котрі були реабілітовані і на румунській стороні вони відповідають європейським стандартам.

В честь святкування півстолітнього ювілею районна рада видала надзвичайно красивий фотоальбом «Край гірської казки», автор проекту Віталій Дмитрюк, другий фотоальманах з історії свята «Вихід на полонини» належить Андрію Дутчаку, заступнику голови районної ради, та професору Івану Терену. А Путильська центральна районна бібліотека видала дві брошури: «Полонинській ватрі – 50» з історії проведень тваринників на полонини в Путильському районі і «Видатні постаті Путильщини» (уродженці нашого краю), де можна знайти і румунів: Чіпріяна Порумбеску, братів Кирила Приліпчану, Спірідона Приліпчану і Луку Приліпчану (сімейне музичне тріо скрипачів-братів Приліпчанів) та Дмитра Мігуца від кафедри математики і механіки Чернівецького Національного Університету ім. Юрія Федьковича, доцента кафедри прикладної математики і механіки.

На цьому традиційному святі я вже був кілька разів. Тут гуцули наче б німці. Все проходить акуратно, цивілізовано, за вимогами режисера свята. У цьому їм допомагають матеріальні умови: прекрасний стадіон, а в несприятливих умовах подія відбувається у просторих залах.

Ватаг, на баскому коні, збирає чабанів з усіх полонин району, запалює в центрі свята символічну ватру, щоб її тепло зігрівало тваринників протягом усього полонинського періоду. Від ватри ватаг запалює свій факел і кличе за собою вівчарів у високі гори. Кінний ескорт мчить повз людське зібрання. Барвисті прикраси коней, палахкі і яскраві кольори національного вбрання вершників розвиваються на вітрі й неповторно милують погляди присутніх. Все яскравіше пламеніє полонинська ватра, здіймаючи до небес міради іскорок-жаринок, теплом сповнюючи людські душі. Під звуки троїстих музик у танок поринають молоді легіні, а на побічних доріжках рухаються повільним ходом автомобілі в оздобах, на яких виразно постають фрагменти полонинського літування. За ними валка прикрашених возів з полонинським начинням: на високогір'ї й бездоріжжі це – єдиний транспорт, що забезпечує життєві потреби тваринників, перевозить молочну продукцію та інші необхідні вантажі. На кужбі полонинські умільці варять величезну і смачну кулешу, а на столи подається святкований будз, сир, вурда, гуслінка і до того гості мають можливість їсти гуцульської ковбаси, буджениці і запити, хто хоче, горілкою і мінеральною водою. Також на столі знаходяться

Юрій ЧИГА

(Продовження на 7 стор.)

Зустрілися після 35 років

1-го червня в Серетському технічному коледжі ім. Лацку Воде відбулася емоційна зустріч перших випускників промислового ліцею – випуск 1978 р. Зустріч була хвилююча, бо вона була першою від закінчення навчання у ліцеї. Організатором зустрічі був Корнелій Олар, а допомагали йому Лівіу Волощук, Дору Гаюра, Родіка Олару і Жан Мінтеон під керівництвом проф. Сільвії Гушиту. Випускниками XII-го класу А були: Анджела Андрійчук, Отілія Андрійчук, Агнесія Бабіяш, Даніела Бабіяш, Раду Барбуца, Теофілія Бізубак, Гараламбіє Канторяну, Камелія Казаку, Віорел Чоботару, Марія Костюк, Корнелія Козарюк, Васіле Курилюк, Віоріка Донцу, Анджела Галан, Корнел Гаврилець, Дору Гаюра, Анна Баука, Еріка Гоблер, Марічіка Гуцану, Марія Унгуряну, Елена Вакарян, Лівіу Волощук, Етіка Вагнер, Дорел Зебреньук, Думітру Зебреньук, а з XII-ого класу Б: Марініка Абординчі, Маріяна Банческу, Лумініца Басараб, Віктор Білецький, Овідіу Брябин, Наталія Канторяну, Йоан Кречун, Мігай Кришка, Валерія Кучуряну, Лучіян Дінкулеску, Сільвія Гріцку, Тіберіу Гуцану, Аурелія Гуцуляк, Артемізія Юрічук, Кармен Маріянчук, Родіка Маріянчук, Родіка Мігайлеску, Анна Молдован, Корнелія Нановські, Марія Нигру, Елена Попеску, Джордже Петреску, Дору Вельнічук і Родіка Зебреньук.

Викладачі випуску 1978 р. були: Михайло Гуцуляк – директор ліцею, Євсебій Соколюк, заступник диретора, Еміл Барбу, Валентина Адомнікей, Алін Янош, Йон Стан, Флорін Крицу, Николай Майданюк, Йон Адомнікей, Васіле Костан, Октавян Чобіка, Сільвія Гушиту – класна керівниця, XII-го класу А; Еріка Вітовська, Марінета Серединчук, Елена Прісикан – класна керівниця XII-го класу Б.

Всі присутні на зустрічі зібралися в класі, де колись одні з них вчилися. На зустріч прийшли 20 випускників з 55, які живі (4 померли), а 35 не відповіли на заклик організаторів. Зустріч почалася хвилиною мовчання за тих, котрі покинули назавжди своїх колишніх колег. Після цього почався головний момент так званого уроку виховання, де читалися каталоги класів А і Б колишніми класними керівниками – Сільвія Гушиту та Елена Прісикан. Колишні випускники згадали різні моменти з учнівського життя, розповідали про свою працю, про сім'ю, про дітей.

В своїм слові організатор зустрічі Корнеліу Олар подякував колегам за те, що прийшли на цю зустріч, підкресливши труднощі знайдення адрес всіх випускників серії 1978 р., а також подякував і професорам за їх присутність на цій емоційній моменті і запропонував, щоб наступне збирання було в 2018 році.

Віорел Чоботару сказав, що після закінчення ліцею пішов в армію, а коли звільнився з армії, працював педагогом в Серетському технічному коледжі ім. Лацку Воде. Нині працює в транспортній компанії в серетській митниці. Жонатий, має двоє дітей; дочка Чезара закінчила факультет німецької мови в Ясах, зараз працює в румунському Консульстві в місті Кассел – Німеччина, викладає німецьку мову для іноземців, а син Келін закінчив в Ясах Економічний факультет і працює в тім же німецькому місті.

Щиро подякував організаторам за їх труд, щоб зорганізувати такий прекрасний момент після 35 років від закінчення ліцею.

В своїм виступі Лівіу Волощук сказав, що після закінчення ліцею працював кілька років в Брашові, потім закінчив офіцерську школу в Сібіу і останні роки працював командиром Серетської прикордонної поліції, звідки і вийшов на пенсію. Жонатий, має дочку, яка є студенткою в Ясах.

За Волощуком взяла слово Артемізія Юрічук (Чобану). Артемізія сказала, що працює як материнський помічник. Дотепер виростила і виховала близько 20 дітей і зараз має малюків, яких дуже любить.

Жан Мінтеон сказав, що після армії працював в Серетській лікарні для психічно хворих дітей, але після революції ця лікарня була закрита, він залишився безробітним і поїхав до Італії, де працював 10 років. Повернувся додому і зараз працює з дружиною в лікарні в Сереті.

Перша частина зустрічі закінчилася шампанським і фотографуванням перед технічним коледжем Лацку Воде.

Друга частина зустрічі була в ресторані, де заспівали «На многая літа». Розлука закінчилася надією, що всі присутні на цій зустрічі і ті, що не були присутні, будуть разом у 2018 році – святкувати 40 років від закінчення Серетського промислового ліцею – першого випуску.

Микола МАЙДАНЮК

ПОЛОНИНСЬКА ВАТРА

(Початок на 6 стор.)

для споживання зелені огірки, цибуля, фрукти автохтонні та екзотичні. Не переводиться у гуцулів звичай – поділити кусень хліба з ближнім чи подорожнім...

А як би минулося без майстрів та любителів сцени? Путильські аматорські артисти та фахівці народної і легкої музики із Чернівців та Києва заповнили увесь довколишній простір танцем, співом, читанням поезії, жартами...

Кружеляють до пізнього вечора народні гуляння!

А поміж тим панує лад у торгових рядах – подбали господарі. Ларики, прилавки, столики, навсі – там усього вдосталь до свята.

На згадку ж можна придбати вироби місцевих та галичанських народних умільців, повсюди викладені для показу і продажу.

В кінці нашої поїздки на запрошення доктора Івана Повідаша, голови Путильської міської

ради, ми були і в приміщенні міської мерії, де нас приймили по-українськи – дуже гостинно.

Час пройшов дуже скоро, і, на жаль, ми не змогли дотриматись запрошення районних керівників завершити свято у ресторані «Колиба».

Наша думка повернутись до Путили на Міжнародний гуцульський фестиваль 2,3 і 4 серпня цього року.

Про «Полонинську ватру» місцевий Путильський поет Анатолій Унгурян написав такий вірш:

Полонинська ватра

Як гарно, красиво ідуть
На свято гуцульської родини.
Хмари, як отари, женуть,
Весняні вітри у полонині.

Гей! Та гей! Гукай,
Щосили у гори сині.
Щастя своє ти шукай –
Знайдеш його в полонині.

Казка прадавніх лісів
Полонить наше серце і душу.
Якщо до цих пір не зумів,
Біля ватри знайти її мушу.

Грай, музико, грай,
Весели серце гуцула.
Танцюють гори і плай,
Щоб Україна вся чула.

Заспіваймо з вами пісень,
Згадку про свято в Путилі.
Щоб ви згадали цей день,
І люди, які тут всі щирі.

Палай, ватро палай,
Злітають іскри до неба.
Наших гостей зігривай –
А я вже біжу до тебе!

ТУЛЬЧА. НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ, ПРИСВЯЧЕНА

«Ми з вами пишемо історію»

У вимовлених на відкритті конференції словах багаторічним дослідником історії задунайських українців Вячеславом Кушнірем, про яких він написав книгу, є навмисне підкреслення в тому розумінні, що «пишемо історію» про сторінку, яку вписало в історію України понад двісті роки тому козацьке вояцтво, яке після ліквідації Запорозької Січі масово переселилося на правий берег Дунаю. І це було не біженством, а продуманою вольовою акцією багатотисячної військової сили – волелюбне козацтво воліло жити «під турком», аніж під царським чоботом. Тому-то козацьке вояцтво з дозволу Порту

заснувало Задунайську Січ, в якій устрій був схожий на той, що існував «на земля козацьких вольностей на Запоріжжі». «Переселенці не розчинилися під впливом чужих чинників, а усвідомлювали себе окремим народом з власною мовою, назвою і самоназвою, традиційною культурою (...) намагалися зберегти властиві їм етнографічні ознаки» – як підкреслює Вячеслав Кушнір.

Всі ці історичні та сьогоденні реалії, що стосуються задунайських українців, треба довести до відома українського світу і не тільки – тому слова шановного Вячеслава Кушніра мають покриття.

Добірне товариство зібралося на міжнародній науковій конференції. З України приїхало чотирнадцять осіб, а серед них професор і науковець Вячеслав Кушнір, режисери Валентин Сперкач та Олександр Фролов, лауреати Шевченківської премії, інші особистості; від нас були фольклорист Віргілій Ріцько, мовознавець І. Робчук; був радник-посланник Посольства України в Румунії Теофіл Рендюк.

Привітали учасників конференції сенатор Октавян Моток, депутат Васіле Гуду, мер міста Тульча Константін Годжа, які підкреслили, що Тульчанський повіт є моделлю міжетнічного порозуміння.

Роботі конференції передувало урочистий момент. Одеською обласною радою за вагомий внесок у збереження і розвиток української культури грамотами чи годинниками були нагороджені Ананій Іванов, Віргілій Ріцько, Марія Карабін, Ярослава Колотило і Дмитро Черненко.

Режисер Валентин Сперкач зачитав привітальні листи від голови товариства зв'язків з українцями за межами України «Україна-світ» видатного поета, Героя України Івана Драча та від Козацтва України.

Подаємо ці привітальні листи.

Товариство зв'язків з українцями за межами України «Товариство Україна-Світ» організаторам Міжнародного симпозиуму

Дорогі учасники симпозиуму!

Дозвольте від імені Товариства зв'язків з українцями за межами України, «Товариства Україна-Світ», привітати вас з проведенням надзвичайного важливого міжнародного симпозиуму на тему 200 років від поселення задунайських козаків у село Дунавецул де Сус.

Товариство більш ніж 20 років займається темою переселення запорізьких козаків. Перше дослідження на Кубані і вихід документального фільму лауреата національної премії Валентина Сперкача, який пройшов з великим успіхом в Україні та за її межами, був першою ластівкою в історичну минувшину запорізьких козаків.

Приємно відмітити, що науковці, громадськість, керівники та члени українських громад України та Румунії підняли на високий рівень тему задунайських козаків.

Маємо надію, що цей симпозиум стане початком кропітної наукової роботи, яка надасть можливість вивчити і дати чітку історичну правду про задунайських козаків в селі Дунавецул де Сус, сприятиме збереженню української мови та культури за межами України. Бажаємо учасникам конференції плідної роботи, вдалих виступів та нових друзів.

З повагою, голова Товариства, Герой України Іван Ф. ДРАЧ

Міжнародна організація козацтва України Генеральна Канцелярія

Шановні українські побратими з берегів чарівного Дунаю

Історична доля склалася так, що значна частина людей з українським корінням через військові, політичні і релігійні протистояння, економічні негаразди, вимушені були залишити свої домівки і почати нове життя в інших країнах.

Чимало таких людей є в Румунії, яка стала для них другою батьківщиною.

Це значна частина нащадків волелюбних і відважних запорізьких козаків. У багатьох таких родинах живуть ті давні факти-імена, і ми висловлюємо вам за це велику шану.

Це чудово, що тут, у Тульчі, за тисячі км від Києва, звучить українська мова, лунають українські пісні, проходять літературні вечори і тематичні конференції. Прекрасно, що у сусідній Румунії виходять українські газети і журнали, активно діють українські громадські організації, підтримані урядом країни.

Бажаємо учасникам симпозиуму успіхів у ваших добрих справах і зміцненню українсько-румунської дружби.

Верховний отаман козацтва, генерал армії Валентин СОКОЛОВСЬКИЙ

Потім були доповіді. Вячеслав Кушнір презентував свою нову книгу «Господарсько-побутова адаптація українців південно-західного степу і нижнього Подунав'я» про той феномен, який він називає «нижньодунайською культурою».

Презентація викликала жвавий інтерес. Зокрема, працівник Міністерства культури Ярослава Колотило зацікавилася ношею задунайських українців, яким був їхній костюм.

Пан Кушнір зазначив, що це питання дуже складне, оскільки тривалий процес міграції наклав свій відбиток на ношу задунайських українців в залежності від «транзитних територій», на яких вони довше чи менше перебували. Отже, в костюмах відбулася «велика трансформація» і тому не можна говорити про їх окрему специфіку.

Багаторічний дослідник історії задунайських українців, про яких написав ґрунтовну книгу, що незабаром побачить світ, фольклорист Віргілій Ріцько, нащадок запорізьких козаків, що знайшли притулок у Добруджі, представив перед учасниками конференції продокументований літопис зародження, становлення, існування та дії козацьких військових організацій (січей) у Дунайській дельті – від першої до останньої. З його доповіді постала чітка картина комплексного процесу міграції козаків і українського простору на території, що тоді належала Туреччині, їх змагання зберегти і продовжувати військовий устрій, який став неможливим на землях історичної батьківщини. Віргілію Ріцьку належать два збірники пісенного фольклору задунайських українців – «Ой Дунаю, Дунаю» і «Їхав козак за Дунай» та прислів'їв і приказок «Скільки світу – стільки й дива».

Без перебільшення можна стверджувати, що після Федора Вовка (1847-1918) – етнографа, археолога і антрополога – Віргілій Ріцько був чи не першим дослідником історії та побуту задунайських українців.

Дотично до теми молодий український дослідник Володимир Полторак ознайомив учасників наукової конференції з постаттю Михайла

200-річчю ВІД ЗАСНУВАННЯ ЗАДУНАЙСЬКОЇ СІЧІ

Чайковського, за словами Вячеслава Кушніра – «одна із загадкових особистостей, яка відіграла важливу роль в історії Задунайської Січі».

Володимир Полторак: «Розкажу про українця, якого достатньо призабули останнім часом. У дев'ятнадцятому столітті це була постать видатна. Поляки називають його поляком, болгари називали болгариним за те, що він сприяв розвитку державності Болгарії, серби його поважали як теж активного сербського діяча. Це Михайло Чайковський, який під час Кримської війни був губернатором Бухареста, який досліджував історію задунайського війська, одержав призначення керівника Дунайського ревасту, в тому числі певний час розмістив свої підрозділи в Тульчі, отримав найвище військове звання белгербея».

Так почав свою вельми цікаву доповідь український дослідник.

Слушний намір голови Добруджської філії СУРу Дмитра Черненка видати збірник із доповідями (представленими на конференції і поданими, іншими матеріалами, що стосуються історії задунайських українців).

«Не так ті вороги, як добрі люди»

Якби запізнілий романтик, який захоплюється славою українського козацтва і радіє відродженню козацьких традицій в Україні, приїхав до нащадків задунайських козаків, то він був би розчарований тим, що на заселених ними понад двісті років землях немає слідів жодної із січей, що населення слобод досить мало знає власну історію, пам'ять про які зберігаються в історичних піснях (на межі зникнення) і прислів'ях, зібраних і надрукованих невтомним Віргілієм Ріцьком, у розвідках українських дослідників, а ще у розповідях останніх старожилів.

Це зумовлено рядом історичних та політичних факторів.

Може видатися дивним, але більше свобод національного характеру мали запорізькі козаки у турецькому підданстві. Якщо г'яури (невірні), як називали турки християн, виконували взяті на себе обов'язки і сплачували справно гарач (данину), то османці не втручалися в їх соціальний і національний устрій. Християни, у нашому випадку козаки, мали право сповідувати свою віру, зводити церкви (прекрасні доми божі збудували задунайські козаки у кожній слободі), зберігати мову і звичаї, культурні надбання. Каралися вони тільки за непокору владі імущим, як це ставалося і в історії Задунайської Січі.

Трагічнішою стала доля задунайських українців за комуністичного режиму. Із замовчуваних досі причин (по суті політичних, бо не вигідно було мати в дельті чисельне іномовне населення

– українців та руських липован) на початку другої половини минулого сторіччя тут було скасовано всі українські школи, включно ліцей і педучилище у місті Тульча.

Відірвані від світу, не тільки українського, живучи у трудних природних умовах, без рідної школи і церкви, задунайські українці почали втрачати поступово свою національну ідентичність.

Комуністична диктатура відзначалася своєю підступністю. Конституцією і законами нібито забезпечувалися всі права національним меншинам, а насправді вони грубо порушувалися.

В той час як старовіри руські липовани гуртувалися навколо церкви, туркам і татарам також допомагала власна віра, українці не мали ніякої опори – освіта державною мовою, церква також. А без рідної мови і рідної церкви будь-яка народність приречена на асиміляцію мажоритарним населенням. До того ж почалася депопуляція українських сіл – молодь подавалася на заробітки до міст, де розчинялася в іншомовному оточенні.

Так бідніла і забувалася українська мова. Наведу такий приклад. Коли близько п'ятдесят років тому я, молодий журналіст від української газети «Новий вік», вперше побував у селі Мурігйол, там усі розмовляли українською мовою, навіть і десять татарських сімей володіли нею. А нині рідною мовою балакають хіба старші люди. І це, на жаль, не єдиний приклад.

І під час конференції та на прогулянці пароплавом по Дунаї я спостеріг, що задунайські українці воліють спілкуватися румунською мовою, бо їм так зручніше, а робити це рідною мовою – трудніше.

До такого призвели їх «добрі люди» – комуністи.

На щастя, задунайські українці не були піддані геноциду, як це сталося під час сталінських репресій з українцями Кубані, про яких режисери Валентин Сперкач та Олександр Фролов зняли потрясуючий документальний фільм і показали його учасникам конференції.

Міцне коріння

Проте український корінь живучий, живлять його прадавні національні гени. Тому-то після настання демократії знайшлися люди, котрі доклали і докладають немало сил для духовного відродження своїх земляків.

Так бачить Ананій Іванов пам'ятник Січі.

Була заснована крайова філія СУРу, першим її головою став Віргілій Ріцько, продовжуючи вже на іншому рівні свою роботу на користь української громади. Він разом зі своїми співробітниками заклав основи пробудження національної свідомості в місцевих українців, потім головували у філії Мірча Терентій та Григорій Дам'янов, які також заслуговують вдячності і доброго слова.

На щастя, задунайські українці мали і мають таку знамениту і талановиту патріотку, як Марія Карабін, яка заснувала прекрасний український хор «Задунайська Січ», котрий прославився на сценах Румунії та закордону. Як я переконався, пані Карабін ще сповнена енергії і бажання прислужитися своїм досвідом землякам.

На благо задунайських українців працює скромний, але наполегливий бувший депутат румунського парламенту Ананій Іванов. «Виріс» він за останні десятиріччя, гарно володіє зараз літературною українською мовою, маючи тісні стосунки з Україною, тверезо дивиться він на речі, на реалії задунайських українців в тому розумінні, що треба зберігати і розвивати український дух в сучасних умовах, а не жити ностальгією за минулі часи. Минуле не повернути, треба дивитися тверезо й оптимістично у майбутнє. Під час конференції, коли її учасники були у Дунавці, щоб побачити пам'ятник закладений Задунайській Січі, він запросив їх до своєї господи і угостив вином власного виробу. На прощання ми розцілувалися і Ананій назвав мене «братухою». Певний час він навчав дунавецьких дітей рідної української мови, не маючи за це іншої вигоди, крім моральної.

Ананій Іванов не згідний з місцем, де зараз стоїть пам'ятник запорожцям. Він бачить його на височині, щоби був видний здалека. Аби бути переконливішим, замовив в одного художника картину з монументом в його візії.

Теперішнім головою філії є Дмитро Черненко, колишній офіцер, людина з винятковими організаторськими здібностями і тонким, «англійським» гумором. Дехто закидає йому, що не володіє достатньо українською літературною мовою і тому надто часто користується румунською. Не володіє, бо не навчався у школі, жив і працював у румуномовному оточенні. Зате непогано володіє рідною розмовною мовою, якої навчився від своєї бабусі у дитинстві. Під час прогулянки пароплавом по Дунаї я чув своїми вухами як він балакав з українським режисером, тільки іноді докидаючи російськими словами. І зовсім непогано виходила бесіда в них.

Найбільшою заслугою Дмитра Черненка є та, що він покладається на молодь, яку залучив до культурної діяльності. Прекрасно співали і танцювали молоді українці-тульчанці, хлопці і дівчата, перед учасниками наукової конференції під акомпанемент на акордеоні самого Дм. Черненка. Бо тільки залучаючи молодь, можна мати надію на відродження українського духу у нащадків задунайського козацтва.

Тим, хто полюбляв «долче фарніенте» («солодке життя»), мабуть, не надто до вподоби запроваджена Дм. Черненком строгість і дисципліна, та вони дають очікувані результати, зокрема в таких важливих заходах як наукова конференція, про яку йде мова.

Я трішки відступив від теми огляду проведеної наукової конференції, присвяченої 200-річчю від заснування першої Задунайської Січі з участю спеціалістів з України, але мусив сказати добре слово і про людей, які спричинилися до того, що такі події можуть відбуватися.

Михайло МИХАЙЛЮК

АНА МАРІЯ КАЛАНЧА

на фестивалі ТІ АМО

Вона представляла Україну на Міжнародному музичному фестивалі для дітей «ТІ АМО», який відбувся з 20 по 26 травня у місті Онешть.

Як і Каріна Паскар – тогорічна українська учасниця Фестивалю, Ана Марія Каланча вчиться вокальному мистецтву у Вокальній студії при Чернівецькій обласній громадській організації «Буковинський мистецький центр відродження та сприяння розвитку румунської традиційної культури», директором якої є тележурналіст Юрій Левчик.

І цього року Ана Марія, як і Каріна, привезла на конкурс дуже гарну пісню патріотичної направленості про свій любий і найгарніший край – Буковину. Крім овацій залу для Ани Марії і схвалення спеціалістів, пісня «Моя Буковина» отримала і Премію за найкраще аранжування. Ана Марія зізнається, що ця пісня найкраща в її репертуарі після румунських народних пісень, які вона любить понад усе.

Ана Марія народилась і живе у мальовничому селі Остриця, що неподалік колишньої столиці Буковини – міста Чернівці. Вчиться вона у 6 класі Острицької загальноосвітньої школи. У вокальну студію «Буковинського мистецького центру відродження та сприяння розвитку румунської традиційної культури» дівчинку привела два роки тому її бабуся – Марія Пуріч, яка узріла у дівчинці талант і захотіла, щоб вона його розвивала. За такий короткий час Ана Марія брала участь у багатьох районних, обласних, національних та міжнародних конкурсах та фестивалях. За 2012 рік вона виборола 8 премій лауреата та дипломанта різних конкурсів високого ґатунку. А після Міжнародного фестивалю «ТІ АМО», Ану Марію запросили на конкурси у Грузію, Італію та Македонію.

Міжнародний музичний фестиваль для дітей «ТІ АМО» цього року став партнером Міжнародного фестивалю вокального та інструментального мистецтва «Мрії про зірки», що відбувається вже ушосте у місті Чернівці. У жовтні місяці на Гала-концерті Фестивалю «Мрії про зірки» відбудеться урочисте підписання Договору про братерство та співпрацю між цими двома гарними святами дитячої пісні та творчості.

Юрій ЛЕВЧИК
Фото автора

Немає на землі
більшого щастя, ніж
співати серцем своїй
Батьківщині!
Юрій Левчик ф. [signature]

Душа народу – у пісні,
тож співаймо браття
пісні, які еднають нас.
Шануймося!
Юрій Левчик ф. [signature]

ДНІ ВИШНЬОРІВНЯНСЬКОЇ ШКОЛИ

Вишня Рівня – одне з найдавніших українських сіл Мараморощини. Про це свідчить документальна атестація села з 1350 року. У Вишній Рівні побудована перша «руська школа» в 1773 році, яку вперше ми святкували 2008 року, прикріпивши мармурову табличку з написом у присутності першого і повноважного Посла України в Румунії пана Леонтія Сандуляка, який зробив дуже багато для української громади Румунії.

Сьогодні українська школа села Вишня Рівня сповнює 240 років. В школі відбулись нові зміни, останнім часом сформувався молодий колектив педкадрів на чолі з молодою директоркою пані Лореданою Лушкан... І так, від приходу на посаду директора вона започаткувала свято школи під назвою «Дні школи Вишньої Рівни». Сьогодні це свято дійшло до третього випуску. Як і попередні випуски – цього річний випуск оснований на віддзеркаленні досягнень в кінці шкільного навчального року. Цьогорічна тема була – висвітлення діяльності кабінетів по навчальній програмі.

В присутності батьків, запрошених, представників Міністерства освіти, примарії села, радників, спонсорів свято пройшло успішно, підбадьорюючи учнів до нових змагань.

Павло РОМАНЮК
фото автора

Зліва направо: Директор школи Лоредана ЛУШКАН, священник Юрій АЛЬБІЧУК, директор Нижньорівнянської школи Іляна СКАРЛАТ, примар Іван РОМАНЮК, радник у Міністерстві освіти Ельвіра КОДРЯ, повітовий інспектор з української мови Симпна МАЛЯРЧУК

Пам'яті Василя Цаповця

Шановні панове!

З Вашої періодики я дізнався про сумну подію – пішов з життя Василь Цаповель.

З п. Василем я познайомився при освяченні церкви в с. Бродина. Після того ми регулярно листувалися, а 2008 р. я гостював у нього.

З усього нашого знайомства я мав нагоду переконатися, що п. Василь – щира, інтелігентна людина, яких останнім часом не так багато. Він жваво цікавився, зокрема, подіями в Україні. Він вболівав за українство в Румунії. Дуже часто п. Василь присилав мені українську періодику з Румунії, видання Ваших колег. Переважну більшість цих видань я передав в Наукову бібліотеку ім. Василя Стефаника у Львові та в меморіальний музей Івана Франка (якщо публікації були дотичні до І. Франка), до яких має доступ ширше коло читачів.

Сумно.

Хай земля буде йому пухом!

Прошу передати мої щирі співчуття родині Василя.

З глибокою повагою
Богдан Лукіянець,
професор Львівської політехніки
Львів, 3.06. 2013

Мої точки зору (продовження)

П'ята точка зору

У Сучаві є університет, в якому існує на філології українське відділення. Ставлю запитання: де вони, студенти, та їх педкадри (тутешні)?

В місцевих газетах і в сурівських публікаціях ні духу, ні слуху про них! Невже вони нічого цікавого не можуть написати? Чи ліпше: моя хата скраю, я нічого не знаю!

На заходах СУРу їх нема! Чому?

Я дуже добре пам'ятаю як колись покійний Юрій Лукан та Корнелій Регуш викладали уроки української мови у приміщенні сучавського СУРу. Тоді студенти знали, де знаходиться СУР.

Шоста точка зору

Після того як я закінчив розповсюджувати сурівські публікації, один читач запитав мене про наших представників у різних інституціях. Чому, питаєш? – зацікавився я.

А тому, відповів він, що ніхто не знає чи вони десь є, чи вони існують і що вони роблять?

Ніхто не виступає в газетах, по радіо і телебаченню, не бере участі в акціях СУРу.

І тут треба сказати, що тільки учні і педкадри ще роблять свою роботу.

Старше покоління вийшло на пенсію, але ще не вмерла українська мова, бо ще є молоде покоління. Правда, мало є свідомої молоді, але вона є. Я сказав мало, бо не всі ті, що закінчили українське відділення, викладають українську мову. Жду пояснення.

Сьома точка зору

У першій точці зору я писав, що депутат СУРу отримав надто мало голосів. Але і ті, що хотіли стати радниками, теж набрали мало голосів. Чому?

СУР їх не підтримував, невже він не мав там якихось «грейцарів», щоб запластити за пропагандистські матеріали про наших кандидатів?

Восьма точка зору

Щодо перепису населення... Треба дякувати Богу. Чому? А тому, що ще є досить багато українців у Румунії.

Про останній перепис населення аж нині телебачення каже, що сталося шахрайство.

Щодо рецензорів можна сказати, що велика їх частина не була свідомою. Вони навіть і не ставили запитання щодо національності.

Бувший рецензор «В» записався «румуну», а колись був «українцем». Коли я запитав чому, то він ляпнув таке: «мой Коля, це пішвайцер».

Інший рецензор, «добрий українець», в селі, де за передостаннім переписом було 52% українців, тепер не зрецензував жодного українця! Він сказав просто у очі: у моєму секторі всі «румуні»!

Хай таких «рецензорів» Бог помилує!

Микола КУРИЛЮК

«...Хай на славу молоденьку виростають діти»

1-го червня – до Міжнародного дня дітей – у приміщенні СУРу в Сучаві відбулася гарна подія, присвячена маленьким українцям із дитячих садків та початкових класів. Конкурс під назвою «Усмішка української дитини» (малювання) зібрав учасників із Серету, Негостини, Балківців, Вашківців, Калинешт-Купаренко, Палтіну, Бродини. Дитячі малюнки були виставлені у галереї ім.Тараса Шевченка у приміщенні СУРу.

У народних костюмах, із щирою усмішкою на обличчях, діточки, окрім того, що створили цікаві малюнки, представили ще й гарну виставу. Вони декламували віршики, співали, танцювали, казали анекдоти. Рідна мова весело лунала у залі під вдячним поглядом Великого Кобзаря, який пильно стежив із картини.

За їхню працю діти були нагороджені дипломами та солодощами.

На подію завітала від Консульства України у Сучаві пані Надія Боєчко, яка також обдарувала діточок книжками з українськими казочками.

Голова Сучавської філії СУРу Іван Боднар та інженер Борислав Петрашук разом із секретаркою Міхаєлою Гуцану організували успішну подію на привелику радість діточок.

На закінчення події викладач Петро Шойман разом із студенткою українського відділу Університету (Сучава) Ніколетою Данилюк подарували діточкам і всім присутнім букет чарівних українських пісень.

Щиро дякуємо організаторам за таку гарну подію, за те, що дали можливість дітям повеселитися 1-го червня. Наші маленькі українці щасливі повернулися додому й довго розказували у школі своїм колегам про те як провели дитячий день на конкурсі. Такі події корисні для забезпечення невмирущості рідної української мови. А, хто створює майбутнє? Це діти – наша жива надія. Але дітям потрібні не повчання, а приклади. (Жосеф Жубер).

Анка ШТЮБІАНУ

ДІАЛОГ СЛАВІСТІВ НА ПОЧАТКУ ХХІ-го СТОЛІТТЯ

24-26 травня у філологічному факультеті Клузького університету ім. Бабеша Бойої відбувся міжнародний науковий симпозіум «Діалог славистів на початку ХХІ століття», VI-ий випуск, організований відділом слов'янських мов і літератур філологічного факультету та Союзом українців Румунії.

І цього року науково-культурні компоненти симпозіуму були проведені на високому рівні.

У симпозіумі, на протязі двох днів, брали участь дослідники, слависти з України, Російської Федерації, Польщі, Казахстану, Угорщини, Болгарії та викладачі університетських вузів, ліцеїв, гімназій з Румунії. Після офіційного відкриття симпозіуму слідувало представлення робіт на пленарному засіданні та по секціях: лінгвістика, література і культура, теорія і практика перекладу, міжнародний діалог.

Першого дня, після завершення наукових робіт по секціях, учасники симпозіуму відвідали виставку емалі, фотографії та живопису «Північ Росії». Вечір завершився музичною програмою, представленою хором «Трансільванські голоси» під багатом диригента Адріана Корожану.

Другого дня робота по секціях продовжувалась. А після завершення в залі «Емінеску» філологічного факультету виступила вокальна група «Червона калина» та ансамбль танців «Соколи» з Вишньої Рівни (Мараморищина) під керівництвом невтомного диригента Джети Петрецької.

Як заокруглення дводенного сплетіння науки та культури був представлений в прем'єрі документальний фільм «Срібна земля». Хроніка Карпатської України 1918-1939 рр», режисера Тараса Химича.

Ввечері, в шикарному готелі-ресторані «Севен», Союз українців Румунії угостив всіх учасників, в тому числі і артистів з Вишньої Рівни. При чому слідували дебати навколо успішного симпозіуму, започатому Клузьким університетом та СУРом тому шість років.

Павло РОМАНЮК

СІЧ І КОЗАЦТВО

У сілове товариство приймали кожного охочого, який був православної віри, слухав і підкорявся товариству і батькам-отаманам щоб щиро і вірно служив товариству і обороняв волю і віру.

Прийняття до козацтва відбувалося просто, без спеціальних процедур. Прийде чоловік на паланку, розпитають його звідки і як...

– Будеш козакувати?

– Буду, пане!

– А у який курінь хочеш?

– Та сам не знаю!

А тут обізветься курінний:

– Нехай іде до мене!

Коли записувалися в Січ, кошовий отаман питав:

– А в Бога віруєш?

– Вірую! – відповідав чоловік.

– Перехрестись!

Коли той хрестився, то це було доказом, що він хрещений і його брали на Січ.

На Січі всі були рівні. Так закінчувалась церемонія прийому.

Жінок не було на Січі, їх не допускали близько.

Січовики уважалися братами і товаришами.

Козаки вважали Божу Матір покровителькою і заступницею Січі. Тому, мабуть, на Січі існувала церква Покрови Пресвятої Богородиці.

Козаки мали такий рицарський звичай: Коли читається в церкві євангеліє, всі січовики виймали до

половини шаблі і держали їх так, поки не прочитано євангеліє. Це означало, що рицарство завжди готове обороняти ті істини, котрі благовістує святе євангеліє.

Військове життя і сусідство з хижою татарвою примушували козаків щоразу бути готовими йти на

війну і зложити голови в бою за волю і віру.

Де ж тут було вже і воювати і господарювати! Тому козакам не вдалося ніяке господарство.

Кінь, добра зброя та люлька – то

і вся худоба козака-січовика!

Козаки з великою прихильністю ставилися до своєї зброї, дбали не тільки про її військової якості, а й про красу, оздоблення. Великою пошаною користувалася шабля. Носили її з лівого боку, і була вона невід'ємним елементом національного одягу українців. Козаки називали її «шаблею-сестрицею», «ненькою-рідненькою».

Козаки не орали землі, не сіяли хліба, а земель у товариства було доволі! На початку ці землі лежали пустими; тут водилися табун диких коней. З часом козаки почали закликати селитися тут охочих людей. І так на землях поблизу Січі почали засновуватися хутори й слободи.

У спокійний час, крім військової підготовки, січовики ловили рибу. Полювали на звірів і диких птахів.

Освіту та освічених людей січове товариство дуже поважало. В самій Січі була школа, в котрій у спокійний час вчилися козаки читати і писати. Тут вчилися і хлопці сироти, майбутні козаки.

Часто козаки привозили з війни велику поживу, але самі з неї не користували, бо більшу частку роздавали на монастирі, на церкви, особливо на убогих.

Завзятий, бравий вояк був козак-січовик! На славу він вмів стояти за рідну Україну, за волю і віру українського народу! І бився, і вмирав козак, як справжній герой! Тому і завдавало козацтво страху і Московщині, і Польщі, і Туреччині.

Велику роль відіграла у пове-

дінці козаків і особливо філософія оцінки життя і смерті, яку вони висловлювали однією фразою: «І смерті не треба боятися, бо від неї все рівно не вбережешся».

Над своєю смертю козак просто глузував, вмирав, шуткуючи, кепкуючи зі свого ворога.

Кошовий отаман очолював цивільну, військову, духовну владу на Січі. Символом влади кошового отамана була булава, яку він тримав у руці під час урочистих заходів та в бойовій обстановці.

Головою всього славного Війська козацького був кошовий отаман, а під ним уже були курінні отамани. Однак кошовий отаман у всяких важливих випадках не міг сам нічого починати, а скликав раду січовиків, і як громада скаже на раді – так він мусив і робити. Громада правила козаками, вона ж вибирала вільними голосами на раді й отамана. Вибирали кошового отамана козаки, за своїм звичаєм поздоровляли його, говорячи: «Дай тобі Боже, батьку отамане, довгий вік і журавлиний крик!» Потім посипали йому голову землею, це була ознака того, щоби він пам'ятав, що цілком залежить від товариства. Отамана вибирали на один рік: коли він чим провинився, так рада скидала його і до року, а коли добре отаманував, так вибирала і на другий рік.

Славна Січ була вартою волі і віри українського народу.

Подав Віргілій РІЦКО

Мені знайоме полонинське життя, бо старший брат Дмитро в 1958-1960 роках був вівчарем у Магурі та Євористім, недалеко від нашої хати. А я, щоб не мати клопоту із сестрами (Івона – 9 років, Наталка – 3 роки; братами: Іліє – 7 років і Василь – 2 роки) у дванадцять років «удрав» до стаї мого брата і там залишився ціле літо. Тут був стрункарем, пас корови, а подеколи і хромаків (вівці, хворі на ноги).

Наступного літа також із братом був на полонині у Костя Тирона. Так що протягом двох літ полонини я здобув маленький досвід у полонинських справах. Може, тому мій господар Кость в наступному році підвищив мене до відповідальності вівчаря. Вже доїв вівці і ходив з ними на пасовисько.

Бути полонинником – це дуже складна справа, не лише просто форма вигінного випасання корівок і бичків, теличок та овець у горах, а особливий випроб на витривалість для людей, які не мислять життя без полонини. Їх не страшать бурі з грозами, дощем чи снігом, важка праця, напади вовків та ведмедів на стадо овець та рогатої худоби.

В таких трудних умовах життя і праці протягом століть горяни виробили власні засоби лікування полонинників та худоби. Наприклад, при кашлю п'ють відвар з ведмежого моху, що росте високо в горах, від лихоманки рятуються відваром із золототисячника, або настояною на поліні горілкою, обтиранням малиновим соком, рани заживляють прополісом або борошном із заячого моху, до вкушеного гадюкою місця прикладають товчений часник, у захворюванні легень дуже добре йде борсукове або котюже сало і т.д.

Щоб рушити «правою ногою» на полонині, ватаг із «депутатом» (патроном) добираються туди раніше і виконують різні роботи для

Життя на полонині

нормального перебування в стаї (закладають кошари, струнки, колибу для ватага, колиби для вівчарів). Коли ці справи здійснені, тоді вже можна рушати на полонину.

Маю реальні інформації від старших полонинників, що колись ватаг із «депутатом», як добиралися вперше на полонину, то перша їх місія була розпалити ватру. Починалося багатозначне для пастухів церемоніальне добування «живого вогню». Найчастіше при цьому запалювали губку (висушений нарост з букового дерева) від іскри, одержаної тертям кресала об камінь. У мить спалаху всі ставали на коліна, молилися Богу, просили Всевишнього благословити на мирне перелітання, оберегти худобинку. «Живий вогонь» утримували в стаї протягом усього перебування на полонині. Ще є і нині люди, котрі зберегли цей звичай на полонині. Ватаг гасив вуглини з ватри у воді для обрядового кроплення струнки (загінки) та кошари. Частину виливав у пляшку і запасав для ритуального кроплення худоби під час повернення додому.

Яскраву картину цього дійства подав Михайло Коцюбинський у повісті «Тіні забутих предків». От як звучить один із уривків цієї повісті:

«Високий ватаг, наче дух полонини, обходить з вогнем стоїще. Обличчя в нього поважне, як у жерця, ноги ступають твердо і широко, а дим з головеньки фурка за ним крилатим змієм. На

воротах стоїща, куди мають переходити вівці, ватаг кидає вогонь, а сам наслухає. Він чує хід полонинський не тільки вухом. Він серцем чує, як із глибоких долин, де киплять ріки та рвуть береги, з тихих осель і царинок котиться вгору, на поклик весни, жива хвиля, і під ногами її радо зітхає земля. Він чує далеке дихання отари, ричання корів і ледве вловимий голос пісень. А коли врешті показалися люди і підняли вгору трембіти, позолочені сонцем, щоб привітати полонину серед синіх верхів, коли заблеяли вівці і широким потоком залляли свої загороди, ватаг впав на коліна та підняв руки до неба. За ним схилились до молитви вівчарі й люди, що пригнали маржину».

Полонинники встають о п'ятій годині на світанку, одягаються, вмиваються, беруть відра і спішають до доїння. Загонільник з одним вівчарем наганяють овець з кошари до струнки, де їх доять вівчарі близько двох годин. Молоко приносять до стаї. Після сніданку пастухи вигонять вівці на пашу. У стаї залишається ватаг, котрий виготовляє продукти з надоеного молока.

З пасовиська повертаються о дванадцятій годині для полуденкового доїння і двогодинний вівчарський полуденок. Пообідній вигін триває до 19 годин, а після вечорового доїння вівці залишаються у загородах.

Закінчивши трудовий день, вівчарі вечеряють у стаї і йдуть на відпочинок. Залежить, як організована стая. Може бути, що вівчарі сплять у колибі і охороняють вівці протягом ночі. В багатьох стаях є нічний сторож і вівчарі не мають ніяких обов'язків протягом ночі.

Такий розпорядок вироблений здавна, і його твердо дотримуються всі пастухи у свята і в будні, незважаючи на погоду.

Юрій ЧИГА

Завтрашні ліцеїсти-українці

30 травня у Серетському технічному ліцеї ім. Лацку-Воде тридцять вісім учнів 8-го класу здавали вступний іспит до філологічного класу українського відділу. Це учні з сучавських шкіл Негостини, Балківців, Шербівців, Калинешт-Купаренко та восьмирічної школи с. Михайлени Ботошанського повіту.

Іспит був усний та письмовий, маючи в основі перевірку понять із різних галузей української мови. Кандидати отримали оцінки залежно від їхнього рівня підготовки.

Все було би добре, якби всі учні залишилися в українському класі. Але на перевірку знань із української мови приходять учні різних рівнів і кожний з них має своє бажання. Одні залишаються з любові до рідної мови, а інші вибирають відділи, до яких мають нахил. Це, на жаль, наша велика втрата.

Український клас філології у технічному ліцеї ім. Лацку-Воде був заснований 2007 року. Тоді прийшли учні з кількох шкіл, де вивчається українська мова, але досить далеких від міста Серет. Через матеріальну скруту вже кілька років учні не дозволяють собі навчатися так далеко від рідної місцевості, а ще гірше – не мають навіть можливості продовжити навчання. Маю на увазі обдарованих дітей із наших українських сіл, сім'ї яких не мають чим утримувати їх у ліцеї.

І так, хто втрачає? Втрачає меншина українців Румунії. Для існування рідної української мови нам потрібно думати не лишень про сьогоднішній день, але й завтрашній. Майбутнє – хто творить його? Молоді обдаровані покоління. Але для цього їм треба допомогти підготуватися...

Це моя думка, й маю надію, що є люди, які мають силу зробити щось на користь розвитку та забезпечення невмирущості нашої рідної мови та замисляться над цими рядками: «Ой, роде наш красний, /Роде наш прекрасний. /Не цураймося, признаваймося /Не багацько нас є.» (українська народна пісня).

Анка ШТЮБІАНУ

Що допомогло мені пережити літературне дитинство

Сьогодні, на старість, часто споминаю різні трафунки з дитинства чи з молодості. Між іншим, і про читання літератури українською мовою. Учитель Данилюк з Марицеї (він був старшим і мав терпіння) не раз на уроках української мови читав нам різні українські оповідання і повісті, або уривки з них, щоби заохочувати учнів вдома продовжувати читати. На наступному уроці ми мали обов'язок розповідати далі сюжет.

Для цього учні мусили шукати і визичати книжки у шкільній чи сільській бібліотеці. Завдяки цьому, тоді я прочитав багато українських творів: «Морозенко» Панаса Мирного, «Микола Джеря» Івана Нечуя-Левицького, «Дорогою ціною» Михайла Коцюбинського, «Фарбований лис» Івана Франка і т.д. Книги, які маю і сьогодні в моїй бібліотеці.

Ці твори, особливо «Морозенко», глибоко вразили мене, бо як, наприклад, герої повісті – Пилипко та його мама Катя жили приблизно в тім самім середовищі, що і я, боролися з перепонами життя.

Я пережив всі біди Пилипка та його матері. В такий бідний час жили і ми. То були часи після великої засухи в Молдавії 1946-1947 в роках, коли рятували дітей, посилаючи з Молдови до Банату або до Трансильванії.

А сімейне становище Пилипка було схоже на моє. І я мав вуйка, а не хрещеного батька, який жив у Марицейці через ліс і був багатий, не мав дітей. І я мав на Новий рік намір іти до вуйка через ліс, щоби повіншувати та отримати від нього подарунки (вуйко пояснив мамі, його сестрі, щоби лишила, аби він усиновив мене,

коли був я вже в 6-му класі. На моє щастя, таке не сталося. Вуйко хотів усиновити мене тому, що я був тихий і вчився добре.

Подаю уривок з повісті: «Цить, мамо, цить! Завтра, мамочко, новий год... Я завтра піду до хрещеного батька, посипати... Дасть мені батько сороківку грошей, а дядина велику паляницю, ще й ковбасу на придачу... От і буде нам що їсти! А на гроші топлива куплю... багато, багато, щоби на всю зиму стало».

Ці рядки та вся повість відображають правдиво життя бідних людей половини XIX-го століття.

З мого погляду, сьогодні молоді покоління не читає, або читає дуже мало літератури взагалі, бо є інтернет, або вони (читачі) не знаходять «своє» життя, відображене в класичній літературі, а сучасну літературу не розуміють.

Так само не забув я і повість «Микола Джеря» Нечуя-Левицького, в якій описано тяжкі роки існування панщини.

Ця повість за сюжетом та стилістичною вартістю не має порівняння в румунській літературі.

Роки пройшли, я набув професію, ставши викладачем румунської та української мови та літератури. Понад 40 років в Городнику та Радівцях і Ч.А. Росетті розказував моїм учням як мене заохочувала література, з яким захопленням я читав і як це допомогло у виховному процесі.

Читаючи інтерв'ю з Мірча Лютиком в «Нашому голосі» (нр. 224, лютий ц.р.) під назвою «Живу двома літературами», я дізнався з радістю, що він переклав на

румунську мову і надрукував у Києві два томи (двомовно), до яких увійшло понад 50 творів під заголовком «Зоряний дощ» (Плоае де стеле).

Коли я зустрівся в Сучаві з Лютиком, попросив його, щоби позичив книжки-переклади. Він, на жаль, сказав, що ті книги подарував бібліотекам Сучави та Радівців.

Знайшов обидва томи в Радівцях, які охоплюють понад 50 творів, починаючи з «Повісті временних літ» (уривок) до повісті «Зоряний дощ» Віктора Косяченка. Дома перечитав я їх, бо був дуже цікавий побачити як Лютик зумів перекласти українські твори на румунську мову. Скажу твердо, що Мірча Лютик вмів дуже добре перекладати.

Як каже він в інтерв'ю, «перекладач уловлює національне начало того чи іншого твору, національну специфіку твору, він доходить майже до національного стану того чи іншого письменника...» та додає – «бо українська й румунська духовність дуже близькі і рідні».

Перечитавши згадані твори, я переживав наче вперше естетичні емоції.

Завдяки цим книгам, я пережив дії георів, ніби переживав літературно дитинство своє. Цією статтею я би хотів душевно подякувати Лютику за його плідотворну працю над перекладом знайомих українських творів.

Цей душевний та щасливий момент відбувся на Великдень 2013 р. Під час читання я «видів» часи дитинства, коли я їх читав вперше. Це на відстані майже 60 років.

Ці два томи були великим хвилюючим сюрпризом Великодня для мене!

Вікентій НИКОЛАЙЧУК

ЦІКАВО ЗНАТИ

Ще одне відкриття Колумба

1493 року Колумб та його супутники натрапили на острові Гваделупа на невідомі досі плоди. Їхній смак та аромат

приголомшили мандрівників. Аборигени називали цей плід – «нана».

Таким було найперше знайомство європейців з ананасом. І відтоді почався триумфальний хід ананаса по країнах і континентах.

Отже, виходить, що Колумб відкрив ще й ананас!

* * *

Баобаб – найтовще дерево у світі. Росте воно в Африці. Щоб обхопити його 25-метровий стовбур, треба, щоб увесь ваш клас узявся за руки і став довкруг.

На баобабі ростуть солодкі їстівні плоди, зовні схожі на огірки, а на вічнозеленій секвойї – шишки.

Курорт в Антарктиді

Неподалік від станції Новолазаревська, що на Антарктиді, полярники помітили чудову оазу — замкнуту скелями улоговину з озером. Під час антарктичного літа ґрунт навколо цього озера нагрівається вдень до 30, а то й до 40 градусів. Температура води досягає 15 градусів тепла. Хіба ж не приємно в крижаній пустелі, якою є Антарктида, прийняти зимівникам такі теплі сонячні ванни або скупатися в прохолодному озері?

Шимпанзе-санітар

Унікальний санітар працює у ветеринарній клініці лікаря Уоями в японському місті Фукуока. Йому 8 років, і заробіток свій він отримує бананами. Це – мавпа-шимпанзе за кличкою Хозуке. Мавпочка, яку лікар купив своїм дітям як

веселу домашню тварину, часто спостерігала за роботою господаря і... вирішила допомагати йому. Вона навчилася професійно тримати, наприклад, хворих собак, коли їм роблять уколи або міряють температуру, відводити до кліток тварин... Лікар Уояма дуже задоволений своєю вихованкою. «Вона розуміється на тва-

ринах і легко знаходить з ними спільну мову», – каже він.

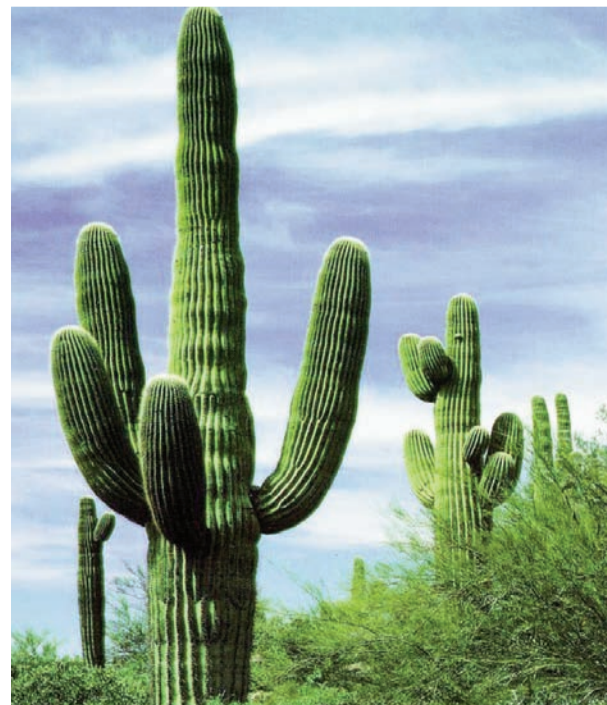
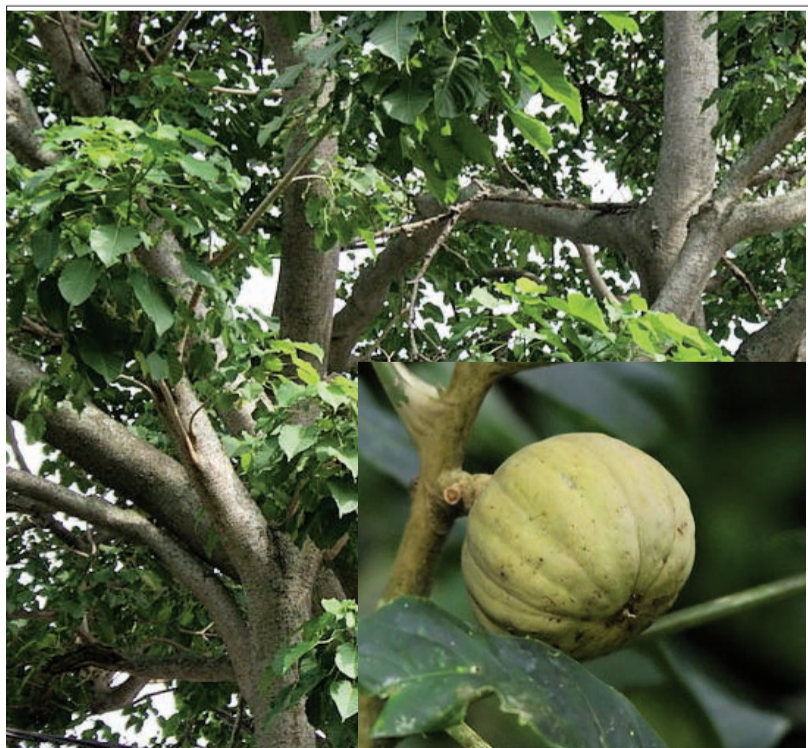
Кактуси-велети

Цей кактус-велет знайомий кожному, хто мандрував по Мексиці чи південно-західних районах США. Здалеку стовбур і гілки сагуаро – так називають рослину місцеві жителі – скидаються на постать людини, яка підняла руки до неба. Але, незважаючи на свій велетенський розмір, кактус – одна з рослин, яка росте дуже поволі. Перших десять років стовбур виростає менше ніж на два сантиметри на рік і не дає бічних гілок, доки не досягне заввишки п'яти метрів. Потім колючий страж пустелі, підростаючи за рік на два з половиною сантиметри, досягає висоти 15 метрів. Цвісти ж починає у віці п'ятдесяти років. Найстарішим рослинам 200 років, і важать вони майже десять тонн.

Випадок у музеї

В одному з британських музеїв трапився кумедний випадок. Серед первісної музейної тиші якось пролунало один за одним кілька оглушливих пострілів. Задзеленчало розбите скло. Численні відвідувачі в паніці кинулися до виходу.

Винуватцем цього сум'яття виявився не хто інший, як плоди дерева гура крепітанс (така латинська його назва). З'ясувалося, що вони, коли висохнуть, здатні так гучно стріляти.

У порожній церкві

Один хлопець хотів ударити свого товариша, але хтось йому перешкодив, і він не вдарив... Але ж хотів, а якщо хотів, то це означає, що він уже зробив щось погане. Цього міг ніхто не побачити, але його бачив Бог, а Бог завжди знає, що ми хочемо зробити.

Одна дівчинка хотіла купити для своєї мами білу троянду на високій ніжці. Такі троянди є найдорожчі. Однак по дорозі дівчинка загубила гроші. Мабуть, коли витягувала носову хустинку, гаманець випав з кишені. Не купила дівчинка троянду, але ж хотіла, а якщо хотіла, то і Бог радів, і ангели. Хто-зна, може, в її квітнику вже виросла троянда ще краща, ще вища - і тільки для матусі.

Інший хлопець дуже хотів зробити щось добре, але так, щоби всі про це знали. Всі його хвалили, але Бог бачив щось інше і щось інше собі міркував: хлопець думав тільки про себе, щоб усім сподобатися.

Був ще один хлопець. Він увійшов до цілком порожньої церкви. Порожньої, бо нікого там не було, тільки тиша. Ніхто не молився, ніхто не запалював свічки, не сидів на лавках, не стояв перед іконами, ніхто не сповідався і не

хрестився, бо нікого не було в церкві. Біля престолу не було священика, не було диякона, ніхто не співав.

Хлопець був сам у порожній церкві. Хоча ніхто його не бачив, він перехрестився і почав щиро молитися за здоров'я своєї сестрички, бо вона цілу ніч кашляла. Ніхто того хлопця не бачив, але його бачив Бог.

За мотивами оповідання
Бруно Ферреро

Хмари

Я люблю дивитись на хмари,
Як вони по небу пливуть,
Ніби білі пухнасті отари
Вирушають в незвідану путь.
Ось хмарина периста і чиста,
Ніби ангела біле крило,
А у серці слова пломенисто
Повертають у те, що було.
Як Ісус до апостолів вірних
Говорив на Оливній горі:
«Проповідуйте благовістя
До останнього краю землі».
Він вознісся, благословляючи,
В небеса, де хмари пливуть.
Учні, щиро Йому довіряючи,
Вирушали в незвідану путь,
Я у небо вдивляюсь і мрію,
Я на хмари дивлюся й молюсь.
Я хмарини рахую й радію,
Бо на хмарах вернеться Ісус!!!

Дитяча молитва

Вже ранок засяяв
І сонечко встало.
Хвилинка молитви
Для мене настала.
Мій Отче небесний!
До Тебе молюся!
І до Ісуса
Всім серцем горнуса.
Цей світ пречудовий
Ти дав мені Боже!
Радію, сміюся,
Бо так мені гоже...
Мій Отче небесний!
До Тебе молюся...
Любити і вірити
В Ісуса навчуся!

Галина ЛЕВИЦЬКА
Християнські вірші для дітей

Народні лічилки

***

***

Джибанець-
Воронець.
А хто
вийде –
Молодець.

Їхав лис через ліс,
Поламав п'ять коліс,
Треба стати погадати,
Скільки грошей йому дати.

***

***

А ти, коте Марку,
Ходиш по ярмарку,
Не купуєш, не торгуєш,
Тільки робиш сварку.

Ходить бусол по болоту
Кличе хлопців на роботу.
Хлопці кажуть – не хочу!
Бусол каже – заплачу!

***

***

Бігла лялька по току
У червонім ковпаку.
Їла цукор і медок.
Вийшов зайчик – корольок.

Сидить зайчик під липкою,
Сіє муку калиткою.
Ведмідь каже
– На хліб?
– На хліб?
Зайчик вушками – тріп, тріп.

НОВИНА

– Діду, чув що добрий лікар
Аж з Італії прийшов.
Чув, що знає по-українськи
Та ще інших десять мов.

Молодий, але розумний,
Болі вміє всі лічить.
Виздоровив бідних, діду,
Він за грішми не біжить.

– Їльчику, я був вже в нього –
Не вгадаєш що сказав!
Аби я на молодиці
Нізащо не позирав.

«Як будеш дивитись, діду,
Ще й стрибати, як когут,
Відтепер можу сказати,
Що тобі буде капут!»

ЗНАЙШОВ

– Скажи правду своїй бабці –
Чому ти зітхаєш?
Може, тому, що коханки
Ти іще не маєш?

– Та знайшов її я, бабко,
Аж в селі Данилі.
Де підкови ставить тато
Вуйковій кобилі.

– Скажи, дівка де працює,
Не встидайсь, Іванку.
Думаю не закохався
У якусь ти drankу?

– Я люблю її, бабуню,
Кохаю Софію.
Де працює? Вітрогонка!
Там де вітер віє.

НЕЩАСЛИВИЙ

– Петрику, я нещасливий,
Та нікому не кажи:
Моя жінка іздурила,
По-дурному вірить в сні.

Раз приснилась мені Галя,
Яку міцно я обняв.
І якось цей сон дружині
На подвір'ї розказав.

Боже, як вона вхопила
Із-під паркана рискаль,
І так мене змолотила,
Як німця колить москаль.

За цей сон такий невинний,
Про який тобі вповів,
Жінка більше не зварила
Мені з сиром пирогів.

МАТЕРИНСЬКА ПОРАДА

– Синку, не люби малу Орисю,
Ти ж бо не дрібненький,
Бо у неї такі ноги,
Як в кози, – тоненькі.

А в Юстини Петрової
Все є – ноги, груди.
Як іде, гуде дорога –
Кажуть в селі люди.

Оженися з нею, синку,
Зможеш собі пити.
Буде жінка тебе з корчми
На руках носити.

ЗАБОЛІВ ІВАН

Заболів Іван Кудлатий
На тиск в Негостині.
І забав він запитати
В своїй дружині:

– Жінко, – крикнув він із печі,
– Нема мені гою.
Скажи, як помру чи будеш
Плакати за мною?

– Чому б ні, таки наплачу
Повну сліз криницю.
Ти ж бо знаєш, що я плачу
За всяку дурницю...

Михайло ВОЛОЩУК

Ти що давав корові, Міха'?

Таких корівок, як у вуйка Феріщака, не було на все село. Гарненькі-кругленькі, повненькі, як огірочки. Любо дивитися на них, аж виблискують шерстю, мов шовком. А молока вдоїть від них вуйко аж по дві-три дійниці нараз, та таке смачне і масне, що їси і не наїсися, і сметани досить, і масла та сиру, словом – всього нівроку.

Злі язика почали плескати, що нібито вуйко Феріщак босоркун і тому стільки молока дають його корівки, бо він відбирає його від інших корів, а стара Товканиха присягала хрестом, що чула як вуйко на своїм горищі доїв терлицю, але мало хто їй вірив, бо всі знали, що стара любить брехати.

Бувало, питають вуйка люди, чим годує своїх корівок, що дають йому стільки молока, а він їм у відповідь:

– «Дай, коровко, молока, дай коровко масла... та з гузиці скотарико, бо єс ня не напасла...» Я прокидаюсь на зорях та іду з кошем на плечах в Царське Поле за ляшком та горошком, а сіль з кукурудзяною мукою не бракує їм з ясел. Тому мої корівки тільки що яєць не несуть та меду не роблять.

«Розуміється на маржині ліпше від Боб'яника, який закінчив ошколу до марги», – хвалили вуйка люди. Тому багато разів, коли захворіє в когось маржинка, то зверталися до вуйка за порадою. А вуйко чи розумівся на маржині, чи ні, але таку раду дасть, що маржинка за день-два стане на ноги і більш не хворіє.

– Я те саме давав моїй Зоряні, – запевняв їх вуйко.

І так одного ранку прокидається вуйко Феріщак та іде до хліва, а тут з Острога Груника гойкає на нього Федір Дзвонка:

– Мой Міха-а-а!

– Го-о-й! – відгукнувся вуйко.

– Не знаю чи не з'їла моя корова павука, бо надулася, як доба, ти гостив колить таке, Міха-а-а?

– Гостив, Фе', гостив, десь сім году тому-у-у.

– Ти що давав корові, Міха-а-а?...

– Лампи, Фе', лампи-и-и...

Весь день ходив вуйко Фіріщак сумний чи то через Дзвонкову корову, чи через інші неприємні спогади...

Аж тут на підвечір знову гойкає на нього Федір:

– Мой Міха-а-а!

– Го-о-й! – відгукнувся вуйко.

– Я дав корові лампи і здохла бідолаха-а-а.

– І моя теж після лампи здохла, Фе-е-е'!.. – відповів невинно вуйко і поплентався до хати.

Михайло ТРАЙСТА

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:
E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК

UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОЮ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Радун Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România